

УДК 159.92

Валерій Євгенійович КРІВУЛЯ,

здобувач вищої освіти факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Представлено результати емпіричного дослідження особливостей використання стратегій копінг-поведінки майбутніми правоохоронцями в умовах пандемії COVID-19. Діагностовано, що юнаки майбутні правоохоронці найчастіше використовували просоціальні і активні стратегії копінг-поведінки. Тоді як дівчата найбільш схильні до просоціальних і пасивних, непрямих копінгів.

Ключові слова: гендер, майбутні правоохоронці, копінг-поведінка, пандемія COVID-19.

В умовах пандемії COVID-19, на тлі нестабільних процесів в економічній, політичній, соціальній сферах життя нашого суспільства, уміння правоохоронців долати перешкоди, знаходити вихід із важких і стресових ситуацій вимагає від них певної поведінки. Тому, метою нашого дослідження стало визначення гендерних особливостей та рівня розвитку копінг-поведінки у майбутніх правоохоронців в умовах пандемії COVID-19.

Психологічне призначення копінг-поведінки полягає в тому, щоб якнайкраще адаптувати людину до вимог складної ситуації шляхом опанування, ослаблення або пом'якшення цих вимог, тим самим зменшуючи стресовий вплив ситуації [1, 6]. В умовах пандемії COVID-19, коли здобувачі вищої освіти, майбутні правоохоронці зіштовхнулися з такими новими для себе подіями як-то: дистанційне навчання і по'язані з ним самоконтроль і самодисципліна; карантин на декілька місяців з вимушеною зміною кола соціальних зв'язків, ізоляцією від друзів, викладачів, іноді родичів; загальне психоемоційне напруження суспільства спричинене невизначеністю ситуації та неможливістю спрогнозувати власне майбутнє тощо, становить інтерес які моделі копінгів вони використовують щоб опанувати або послабити стресове напруження. З цією метою ми використали особистісний опитувач С. Хобфолла для вивчення стратегій і моделей копінг-поведінки майбутніх правоохоронців.

Визначено, що в умовах пандемії COVID-19, юнаки майбутні правоохоронці найчастіше використовували наступні копінгі (див. рис. 1.): вступ до соціального контакту (1 ранг), пошук соціальної підтримки (2 ранг), асертивні дії (3 ранг) і обережні дії (4 ранг). Дівчата найбільш часто задіявали такі копінгі: пошук соціальної підтримки (1 ранг), маніпулятивні дії (2 ранг), обережні дії (3 ранг) і вступ у соціальний контакт (4 ранг). Такі дані вказують на те, що юнаки потребують міжособистісних відносин і контактів з іншими людьми, вони вміють вирішувати проблемні, важкі ситуації спільно з іншими, а у важкій ситуації прагнуть знайти підтримку з боку оточуючих (сім'ї, друзів, колег). Поведінка юнаків впевнена, передбачає наполегливість, активність, соціальну спрямованість, і в той же час обережна оскільки вони прагнуть уникнути ризику невдачі, схильні до перестраховки, тривалого аналізу варіантів рішення проблеми і можливих наслідків.

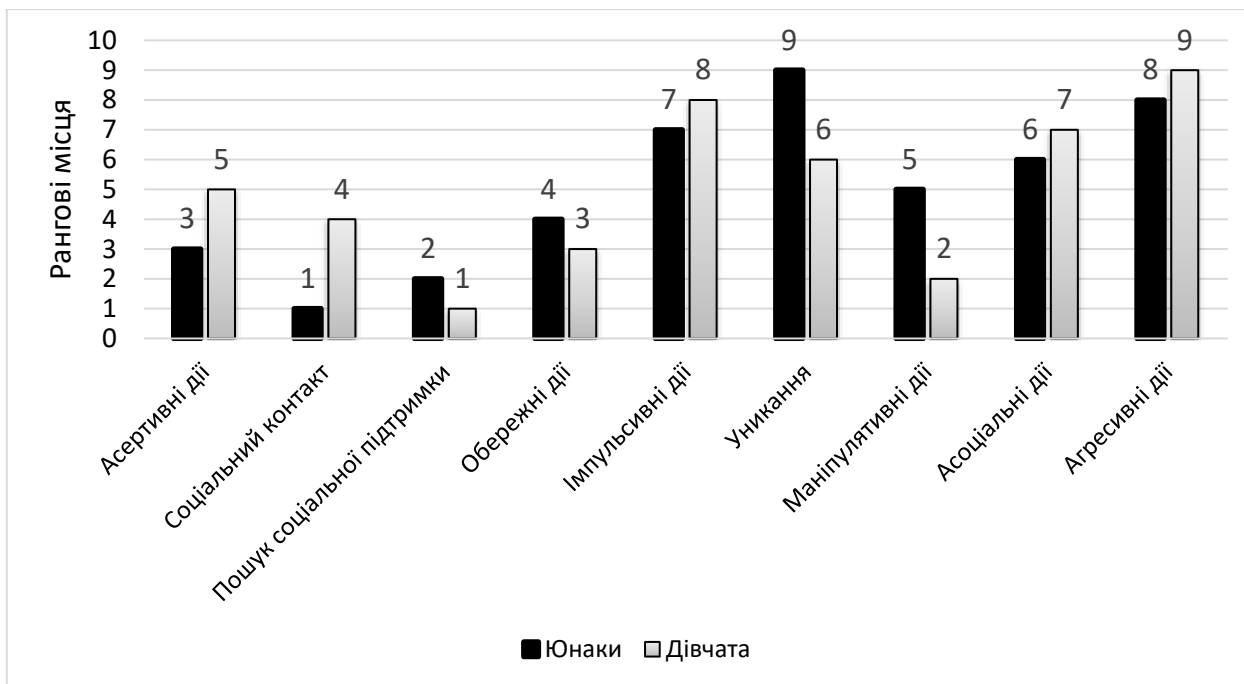

Рис. 1. Гендерні особливості розподілу копінг-поведінки майбутніх правоохоронців за рангами

Дівчата майбутні правоохоронці у складних ситуаціях в першу чергу шукають соціальної підтримки з боку оточуючих, але при цьому вони схильні домагатися своїх цілей за рахунок різних «хитрощів», лестощів, фальші або «гри на почуттях» інших людей, тобто маніпулюючи ними. Також дівчата, в прагненні уникнути невдачі, схильні до перестраховки і обережних дій, а тому обирають спільну діяльність і вирішення проблем разом з іншими людьми.

Окремо слід зафіксувати, що дівчата ($22,50 \pm 3,68$) статистично значимо ($p \geq 0,05$) менше ніж юнаки ($25,43 \pm 3,70$) майбутні правоохоронці прагнуть вирішувати проблемні, важкі ситуації спільно з іншими людьми і відповідно менше здатні до співпраці або компромісу ніж юнаки (див. табл. 1).

Також, як видно з таблиці 1, дівчата майбутні правоохоронці статистично значимо частіше, порівняно з юнаками майбутніми правоохоронцями, у складних, стресових ситуаціях використовують маніпулятивні дії, досягаючи бажаного за рахунок інших людей ($23,39 \pm 3,34 > 18,76 \pm 3,77$ при $p \geq 0,001$).

Діагностовано (див. табл. 1), що дівчата майбутні правоохоронці статистично значимо частіше ніж юнаки відмовляються від вирішення проблемної ситуації і продовжують вести себе так, ніби нічого не відбулося, уникаючи вирішення проблем або перемикаючись на щось інше ($19,22 \pm 3,98 > 15,76 \pm 5,62$ при $p \geq 0,001$).

Таблиця 1

Гендерні особливості використання копінг-поведінки майбутніми правоохоронцями в умовах пандемії, ($\bar{x} \pm \sigma$)

Модель копінг-поведінки	юнаки	дівчата	t	p
Асертивні дії	$21,84 \pm 3,74$	$21,74 \pm 3,48$	0,13	-
Соціальний контакт	$25,43 \pm 3,70$	$22,50 \pm 3,68$	2,83	0,05
Пошук соціальної підтримки	$23,18 \pm 3,61$	$23,46 \pm 3,91$	0,35	-
Обережні дії	$20,96 \pm 3,38$	$22,59 \pm 3,05$	0,95	-
Імпульсивні дії	$17,31 \pm 3,53$	$18,57 \pm 3,78$	1,68	-
Уникання	$15,76 \pm 5,62$	$19,22 \pm 3,98$	3,06	0,001
Маніпулятивні дії	$18,76 \pm 3,77$	$23,39 \pm 3,34$	3,76	0,001
Асоціальні дії	$18,04 \pm 3,74$	$18,67 \pm 4,88$	0,71	-
Агресивні дії	$16,92 \pm 6,09$	$17,93 \pm 5,43$	0,86	-

Отже, юнаки у складних ситуаціях схильні до просоціальної і активної копінг-поведінки. Тобто, юнаки активно, докладаючи певних зусиль вирішують проблеми і опановують стресовою ситуацією взаємодіючи з іншими людьми. Тоді як дівчата схильні до просоціальних і пасивних, непрямих копінгів. Вони шукають підтримки в оточуючих і прагнуть вирішити проблеми за рахунок маніпуляцій, обережних дій і уникнення.

Нами було визначено, що в умовах пандемії COVID-19 юнаки майбутні правоохоронці найчастіше використовували просоціальні і активні стратегії копінг-поведінки: вступ до соціального контакту, пошук соціальної підтримки і асертивні дії. Тоді як дівчата найбільш схильні до просоціальних і пасивних, непрямих копінгів: пошук соціальної підтримки, маніпулятивні дії і обережні дії. Вони шукають підтримки в оточуючих і прагнуть вирішити проблеми за рахунок маніпуляцій, обережних дій і уникнення.

Список бібліографічних посилань

1. Водопьянова Н.Є. Психодіагностика стресса. СПб. : Питер, 2009, 336 с.
2. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. Центр Разумкова. Київ : Заповіт, 2016. 256 с.
3. Говорун Т.В., Кікінеджи О.М. Гендерна психологія: навч. посіб. Київ : Академія, 2004. 308 с.
4. Горностаї П.П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності // Основи теорії тендеру: навч. посібник. Київ : К.І.С., 2004. С. 132-157.
5. Доценко В.В. Мотивація професійної діяльності працівників поліції в умовах пандемії // Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 берез. 2021 р.) / редкол.: В. В. Сокурченко (голова), Д. В. Швець (заст. голови), О. М. Бандурка та ін. ; упоряд. В. А. Греченко ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. С. 219-221.
6. Доценко В.В. Психологічні ресурси стресостійкості майбутніх правоохоронців. *Право і безпека*. 2017, № 3. С. 14-20.

Отримано 22.02.2022